

O nekaterih vprašanih pospeševanja industrijske proizvodnje

Za izpopolnjevanje in razvoj proizvodnih sil moramo v modernem gospodarskem sistemu premišljeno investirati znatna materialna sredstva, kar delajo vse razvite industrijske države.

Skrb za razvoj in napredek naše industrijske proizvodnje ni mogla priti do izraza brez stalnih, v ta namen določenih materialnih sredstev. V ta namen je bil l. 1955 ustanovljen sklad za pospeševanje industrijske proizvodnje pri Zvezni industrijski zbornici, hkrati pa je bila tudi uveljavljena uredba o upravljanju tega sklada. Po tej uredbi se sklad oblikuje iz prispevkov posameznih industrijskih vej. Po odločbi zveznega izvršnega sveta znaša prispevek povprečno 1 odstotek bruto produkta naše industrije. Tako je znašal od l. 1955 letni dotok v sklad približno 2.700 milijonov din, povečeval pa

se je sorazmerno s povečevanjem bruto produkta.

80 odstotkov sredstev fonda je bilo na voljo strokovnim združenjem. Ta so s svojimi včlanjenimi gospodarskimi organizacijami planirala naloge, ki jih je bilo treba reševati, da bi se zagotovil razvoj in napredek proizvodnje posameznih podjetij — in tudi celih vej.

Zvezna industrijska zbornica je imela na voljo 20 odstotkov sklada za pospeševanje industrijske proizvodnje. Ta sredstva so porabili za določitev tistih nalog v zvezi s pospeševanjem proizvodnje, ki so važne za več vej ali za vse naše gospodarstvo. Tako so iz teh sredstev financirali naloge v zvezi z reševanjem racionalne potrošnje premoga v industriji (ker po predhodnih analizah trošimo približno 30 odstotkov več premoga, kakor bi bilo potrebno), nadalje naloge, ki se tičejo reševanja uporabe radijskih izotopov v industriji, uvedbe avtomatizacije, elektronike itd. Nadalje so financirali oplemenitvanje premoga, probleme metalurškega koksa, izločevanje žvepla iz surovega železa, tehnološke postopke, ki naj omogočijo osvojitve deficitarnih surovin za našo industrijo itd.

O vseh teh nalogah, ki so jih določila tako združenja kakor Zvezna industrijska zbornica — so razpravljali strokovni odbori in jih predložili upravnim odborom v odobritev, nakar so jih kot enoten program za vso industrijo poslali zveznemu izvršnemu svetu v odobritev. Za reševanje določenih nalog je bilo doslej angažiranih 2.565 milijonov, kar je sorazmerno malo v primerjavi z razpoložljivimi sredstvi, ker je sama uredba o uporabi tega sklada omejila namen potrošnje teh finančnih sredstev. Omejitev je upravičena, ker razpoložljiva sredstva ne morejo biti najbolj smotno uporabljena, dokler se ne razširi namen teh sredstev tudi na raziskovalna dela na področju industrije in dokler se postopno ne organizirajo specializirani inštituti, ki bodo na razne načine združeni s posameznimi vejami proizvodnje.

Prvi rezultati

V tem kratkem razdobju obstoja sklada je praksa pokazala, da so bili najboljši rezultati doseženi tam, kjer je bilo mogoče, da so naloge prevzeli specializirani inštituti ali konstruktorske skupine. Prve pojave vključevanja inštitutov za industrijska raziskovanja v skupnost proizvajalcev imamo v Zagrebu, kjer so tri podjetja in samostojen inštitut vključili svoje raziskovalne zmogljivosti v trdno skupnost, ki ima danes na voljo sposobne kadre in materialna sredstva.

Določene naloge so reševali tudi univerzitetni inštituti, razvojne skupine v tovarnah in posamezni strokovnjaki. Pri reševanju nalog iz elektronike je bilo potrebno, da smo financirali tudi izobraževanje kadrov, ker se je zelo malo strokovnjakov lahko lotilo reševanja nalog te nove tehnike in potreb za razvoj naše elektroindustrije.

Cepprav je od ustanovitve sklada za pospeševanje industrije minilo sorazmerno malo časa — poleg zelo komplicirane in dolgotrajne procedure odobravanja programov in za to potrebnih materialnih sredstev — so že začeli doletati prvi rezultati. Strokovno združenje cementa je na primer uspešno rešilo bolj smotno izkoriščanje toplote pri neki fazi proizvodnje. Pri uporabi tega rezultata raz-

iskovanja v dveh podjetjih so dosegli 120 milijonov din prihranka na leto, stroški raziskovanja pa so znašali 3 milijone dinarjev. Podobno je tudi pri mnogih drugih važnih nalogah, ki so bile določene in rešene. Rešene so bile na primer teme, ki so bile postavljene v l. 1956—1957 v vrsti proizvodnih vej, od katerih bomo našli samo najvažnejše. V veji nafta in plin so bile rešene naslednje naloge:

- študija o uvedbi in gospodarnosti orientiranega vrtnja;
- tehnološko strukturalna analiza nafte, Mramor. Brdo;
- koksiranje težkih ostankov nafte;
- tehnološko strukturalna analiza nafte, Lendava;
- izdelan je bil elaborat za tehnična, vazelinska, bela cirkulacijska ter turbinska olja kakor tudi za bitumen;
- geološki zemljevid nafinega pasu Posavine in Pokuplja;
- proizvodnja domačega petrol koksa;
- raziskovanje inhibitorjev za obdelavo naftnih in plinskih skladov s solno kislino.

V veji barvastih kovin so bile končane naslednje teme:

- študija za povečanje izkoriščanja cinka v flotaciji v Zletovem;
- ločevanje pirita od arsenopirita;
- oplemenitvanje oksidne antimonove rude;

- sušenje in drobljenje boksita;
- predelava cinkove in bakrene žlindre;
- pletiniranje tombaka in jekla.

Tudi v drugih gospodarskih vejah so bili doseženi rezultati, ki zelo izboljšujejo in omogočajo napredek industrije.

Decentralizacija sklada

Zvezna industrijska zbornica je o doseženih rezultatih uporabe sklada za pospeševanje industrijske proizvodnje podala izčrpno poročilo konec julija l. 1957.

Ob proučitvi dosedanjega dela v zvezi s pripravami programov od podjetij do Zvezne industrijske zbornice, odobritvi programov in zagotovitvi financiranja sredstev kakor tudi omejitve uporabe sklada je Zvezna industrijska zbornica predložila zveznemu izvršnemu svetu osnutek uredbe o uporabi sklada za pospeševanje industrijske proizvodnje. Ta osnutek omogoča predvsem samim podjetjem, da neposredno razpolagajo z materialnimi sredstvi in da lahko brez odobritve kogar koli sama določajo probleme pospeševanja svoje proizvodnje ter jih rešujejo ali sama ali v skupnosti z nekaterimi inštituti. Predlog računa s tem, da bi z 80 odstotki sklada razpolagala sama podjetja, 20 odstotkov pa naj bi se akumuliralo pri Zvezni industrijski zbornici in bi s temi sredstvi planirali naloge splošnega gospodarskega pomena. Namen uporabe sredstev tega sklada je bil nadalje razširjen tudi na pospeševanje ekonomike podjetij.

Decentralizacija sklada bo pripomogla, da bo mogoče neposredno tekoče naloge v posameznih gosp. podjetjih takoj obdelovati, a ne kakor doslej (po uredbi), da se čaka pol leta in več na odobritev. Podjetja bodo lahko širše zajela reševanje svojih perečih problemov. Po drugi strani bo tako zagotovljen stalen vir sredstev, kar ni, da bi moralo biti tako z drugimi njihovimi skladi. Razen tega bodo ta sredstva — kar je prav tako važno — pripomogla, da se bodo razširili vpliv in zveze podjetij z inštituti in znanstvenimi ustanovami in bodo prispevala k združevanju posameznih podjetij pri reševanju skupnih problemov. T. V.

UPORABA MEHANIZACIJE V KMETIJSTVU

(Nadaljevanje s 14. strani)

krompirja dosežemo prav tako velik prihranek pri delovni sili. Pri sedanjem načinu saditve krompirja za traktorskim plugom porabimo povprečno 0,62 traktorskih in 6,5 človeških delovnih dni. Če pa uporabimo avtomatične sadilnike, bomo v povprečju porabili le 0,5 traktorskih in 1,35 človeških delovnih dni. Z izkopavanjem krompirja z vprežnimi izkopalniki OLT porabimo s prevozom in sortiranjem 0,44 traktorskih, 3,25 vprežnih in 17,77 človeških dni. Če pa uporabimo traktorski kultivator s trierji za izkopavanje krompirja in mehaniziramo prevoz ter sortiranje, porabimo le 1,25 traktorskih, 0,15 vprežnih in 14,44 človeških delovnih dni. Na socialističnih gospodarstvih je najslabše rešen problem zavarovanja kakovostnega sena in silaže, brez tega pa ni napredne živinoreje. Samo z dobro mehanizirano opremo si lahko zagotovimo več in boljše krmo.

Mehanizacija transporta

Od drugih del naj posebej omenimo zelo drag prevoz in trosenje hlevskega gnoja. Veliko število vpreg, potrebnih za te operacije, je posebno obremenjevalo lasino ceno naših glavnih poljedelskih kultur. Zaradi proizvodnje traktorskih prikolice in vprežnih voz z gumijastimi kolesi, proizvodnje elevatorjev za veliko krmo, transporterjev in naprav za trosenje hlevskega gnoja so se znatno zmanjšali pridelovalni stroški in povečala rentabilnost na socialističnih posestvih.

V zadnjem času so dosegli zelo pomembne rezultate tudi v povečanju delovne storilnosti v živinoreji. Za pripravljanje živinske krme so že na voljo naprave za pripravo in mešanje krme, naprave za mehanično molžo krav (ki zmanjšujejo potrebo po delovni sili za najmanj 25 odstotkov), avtomatični napajalniki, avtomatični krmilniki za svinje itd. Od drugih že osvojenih strojev in naprav naj posebej omenimo sušilnike za žito in krmo, kakor tudi druge kmetijske pridelke.

Cepprav smo vložili v uporabljanje kompleksne mehanizacije znaten trud, se vendarle pojavljajo nekatere pomanjkljivosti subjektivne narave. Ni malo število socialističnih gospodarstev, ki kupujejo precej velikih strojev, ne da bi poprej preizkusila in preverila, ali ti stroji ustrezajo